

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

SỬ NGỌC MINH

TỔ CHỨC DẠY HỌC THEO DỰ ÁN
CHƯƠNG “SINH SẢN” (SINH HỌC 11 - THPT)
GÓP PHẦN NÂNG CAO NĂNG LỰC TỰ HỌC
CHO HỌC SINH

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2017

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

SỬ NGỌC MINH

TỔ CHỨC DẠY HỌC THEO DỰ ÁN
CHƯƠNG “SINH SẢN” (SINH HỌC 11 - THPT)
GÓP PHẦN NÂNG CAO NĂNG LỰC TỰ HỌC
CHO HỌC SINH

Chuyên ngành: Lý luận và phương pháp dạy học bộ môn Sinh học

Mã số: 60 14 01 11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. NGUYỄN VĂN HỒNG

THÁI NGUYÊN - 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi.

Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa được các tác giả công bố trong bất kì công trình nào.

Các trích dẫn về bảng biểu, kết quả nghiên cứu của các tác giả, tài liệu tham khảo trong luận văn đều có nguồn gốc rõ ràng.

Thái Nguyên, ngày 15 tháng 4 năm 2017

Tác giả

Sử Ngọc Minh

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài luận văn Thạc sĩ chuyên ngành Lý luận và phương pháp dạy học bộ môn Sinh học tại khoa Sinh học - Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên, tôi đã nhận được sự ủng hộ, giúp đỡ của các thầy cô giáo, đồng nghiệp, bạn bè và gia đình!

Trước tiên tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến PGS.TS Nguyễn Văn Hồng, người thầy đã tận tình hướng dẫn để tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành đến Ban giám hiệu, các thầy cô giáo trong Ban chủ nhiệm khoa, các thầy, cô giáo thuộc khoa Sinh học, Phòng Đào tạo - Trường Đại học Sư Phạm - ĐH Thái Nguyên đã giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi cũng xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu, các thầy, cô giáo và học sinh Trường THPT Kim Ngọc, Trường THPT Liên Hiệp thuộc huyện Bắc Quang - tỉnh Hà Giang đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong quá trình nghiên cứu thực nghiệm để hoàn thành luận văn.

Trong quá trình thực hiện luận văn không thể không tránh khỏi những thiếu sót. Tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp quý báu của các thầy cô giáo, các nhà khoa học, cùng bạn bè và đồng nghiệp.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày 15 tháng 4 năm 2017

Tác giả

Sử Ngọc Minh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG	v
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	2
3. Giả thuyết khoa học	2
4. Đối tượng và khách thể nghiên cứu	2
5. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	3
6. Phương pháp nghiên cứu	3
7. Đóng góp mới của luận văn.....	3
8. Cấu trúc luận văn	4
9. Giới hạn, phạm vi của đề tài nghiên cứu	4
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN.....	5
1.1. Lược sử vấn đề nghiên cứu.....	5
1.1.1. Năng lực tự học.....	5
1.1.2. Dạy học theo dự án	10
1.2. Cơ sở lý luận.....	13
1.2.1. Cấu trúc năng lực tự học	13
1.2.2. Dự án và dự án học tập	17
1.2.3. Dạy học theo dự án.....	20
1.2.4. Mối quan hệ giữa DHTDA và NLTH.....	26
1.2.5. Đánh giá trong dạy học theo dự án.....	27
1.3. Cơ sở thực tiễn	29
Chương 2: TỔ CHỨC DẠY HỌC THEO DỰ ÁN CHƯƠNG “SINH SẢN” (SINH HỌC 11-THPT).....	32

2.1. Phân tích cấu trúc nội dung chương trình Sinh học 11-THPT	32
2.1.1. Cấu trúc chương trình Sinh học 11-THPT.....	32
2.1.2. Mục tiêu dạy học Sinh học 11-THPT	33
2.1.3. Phân tích nội dung chương “Sinh sản” (Sinh học 11-THPT).....	33
2.1.4. Mục tiêu dạy học chương “Sinh sản” (Sinh học 11-THPT)	34
2.2. Tổ chức DHTDA chương “Sinh sản” (Sinh học 11-THPT).....	35
2.3. Một số nguyên tắc cần quán triệt khi vận dụng DHTDA trong dạy học chương “Sinh sản” (Sinh học 11-THPT)	35
2.3.1. Dạy học tập trung vào những mục tiêu học tập gắn với các chuẩn kiến thức, kỹ năng.....	35
2.3.2. Dạy học phải chú ý tới hứng thú của người học, lấy việc học làm trung tâm	36
2.3.3. Dạy học phải đảm bảo sự phù hợp giữa lý thuyết với thực hành và giữa lý luận với thực tiễn	36
2.3.4. Đảm bảo tính khách quan, khoa học thường xuyên trong quá trình đánh giá việc thực hiện DAHT của HS nhằm thúc đẩy việc học của HS và cải tiến việc dạy của GV.....	37
2.3.5. Đảm bảo tính khả thi.....	37
2.4. Quy trình tổ chức DHTDA trong dạy học chương "Sinh sản" (Sinh học 11-THPT).....	38
2.4.1. Hoạt động của giáo viên	39
2.4.2. Hoạt động của học sinh.....	43
2.5. Một số kỹ năng cần hình thành cho HS trong DHTDA	45
2.5.1. Tìm kiếm và thu thập dữ liệu.....	45
2.5.2. Phân tích và giải thích các kết luận	46
2.5.3. Tổng hợp thông tin.....	46
2.5.4. Xây dựng sản phẩm dự án	46
2.5.5. Báo cáo sản phẩm của dự án.....	46
2.6. Các nội dung có thể tổ chức DHTDA trong dạy học chương “Sinh sản” (Sinh học 11-THPT)	48
2.7. Xây dựng bộ công cụ đánh giá NLTH của HS khi tổ chức DHTDA.....	58
2.7.1. Câu hỏi bài tập	58

2.7.2. Hồ sơ học tập	59
2.7.3. Phiếu hỏi	59
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	62
3.1. Mục đích, nhiệm vụ của thực nghiệm sư phạm.....	62
3.1.1. Mục đích thực nghiệm sư phạm	62
3.1.2. Nhiệm vụ thực nghiệm sư phạm.....	62
3.2. Tổ chức thực nghiệm sư phạm.....	62
3.2.1. Thời gian và địa điểm thực nghiệm	62
3.2.2. Đối tượng thực nghiệm	62
3.2.3. Nội dung thực nghiệm	63
3.2.4. Tổ chức thực nghiệm	63
3.2.5. Phương pháp phân tích kết quả thực nghiệm	65
3.3. Kết quả thực nghiệm.....	65
3.3.1. Kết quả bài kiểm tra trắc nghiệm Hypothesized Mean Difference (giả thuyết H_0).....	67
3.3.2. Đánh giá năng lực tự học của học sinh.....	68
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ.....	84
1. Kết luận.....	84
2. Đề nghị.....	84
TÀI LIỆU THAM KHẢO	86
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

TT	Viết tắt	Đọc là
1	CNTT	Công nghệ thông tin
2	CNTT&TT	Công nghệ thông tin và truyền thông
3	DAHT	Dự án học tập
4	DHTDA	Dạy học theo dự án
5	ĐC	Đối chứng
6	ĐV	Động vật
7	GD&ĐT	Giáo dục và Đào tạo
8	GV	Giáo viên
9	HS	Học sinh
10	HTTCDH	Hình thức tổ chức dạy học
11	MĐ	Mức độ
12	NL	Năng lực
13	NLTH	Năng lực tự học
14	PPDH	Phương pháp dạy học
15	TN	Thực nghiệm
16	TV	Thực vật
17	TH	Tự học
18	THPT	Trung học phổ thông

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Tiêu chuẩn của một dự án học tập.....	18
Bảng 1.2. Mối tương quan giữa DHTDA và NLTH	26
Bảng 1.3. Nhận thức về tầm quan trọng vận dụng DHTDA để phát triển NLTH cho HS trong dạy học môn Sinh học.....	30
Bảng 1.4. Thực trạng vận dụng DHTDA để phát triển NLTH cho HS trong dạy học môn Sinh học	30
Bảng 2.1. Phân loại kiến thức chương "Sinh sản" (Sinh học 11 - THPT).....	33
Bảng 2.2. Bảng phân công nhiệm vụ cho HS	40
Bảng 2.3. Nội dung các tiêu chí sử dụng trong đánh giá.....	42
Bảng 2.4. Bảng mô tả biểu hiện của NLTH	60
Bảng 2.5. Bảng phân bố nội dung phiếu hỏi.....	61
Bảng 3.1. Thống kê điểm số bài kiểm tra trắc nghiệm trong thực nghiệm	65
Bảng 3.2. Bảng tần suất điểm kiểm tra trắc nghiệm (%).....	66
Bảng 3.3. Bảng tần suất hội tụ tiến ($f\% \nearrow$).....	66
Bảng 3.4. Bảng kiểm định \bar{X} điểm trắc nghiệm.....	67
Bảng 3.5. Bảng phân tích phương sai điểm trắc nghiệm.....	68
Bảng 3.6. Bảng đánh giá NLTH của HS trước TN.....	69
Bảng 3.7. Bảng tiêu chí đánh giá mức độ đạt được kĩ năng ghi nhớ, kĩ năng giải quyết vấn đề, khả năng sáng tạo của HS sau khi áp dụng DHTDA.....	70
Bảng 3.8. Bảng số lượng HS đạt điểm Xi qua các bài kiểm tra	71
Bảng 3.9. Bảng so sánh giá trị trung bình giữa lớp TN và ĐC	72
Bảng 3.10. Khoảng điểm biểu hiện của NLTH	72
Bảng 3.11. Bảng thống kê định mức biểu hiện NLTH.....	73
Bảng 3.12. Bảng thống kê số liệu đánh giá biểu hiện NLTH của HS	73
Bảng 3.13. Bảng thống kê số liệu đánh giá biểu hiện NLTH của HS theo điểm số	73
Bảng 3.14a. Bảng thống kê so sánh hiệu quả dạy học ở lớp ĐC.....	74
Bảng 3.14b. Thống kê so sánh hiệu quả dạy học ở lớp TN.....	74
Bảng 3.15. Kết quả thăm dò ý kiến HS	78
Bảng 3.16. Kết quả thăm dò ý kiến GV.....	82

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Sơ đồ phân nhóm năng lực (Theo Đinh Quang Báo)	8
Hình 1.2 Sơ đồ biểu hiện của người có NLTH (Theo Taylor)	14
Hình 1.3. Sơ đồ biểu hiện của NLTH (Theo Candy).....	14
Hình 1.4. Sơ đồ về mức độ đánh giá việc thực hiện DAHT trong DHTDA	29
Hình 2.1. Quy trình tổ chức dạy học theo dự án.....	38
Hình 3.1. Biểu đồ so sánh kết quả học tập của lớp ĐC và TN	63
Hình 3.2. Biểu đồ tần suất điểm trắc nghiệm trong thực nghiệm.....	66
Hình 3.3. Đồ thị tần suất hội tụ tiến điểm bài kiểm tra trắc nghiệm	67
Hình 3.4. Biểu đồ điểm trung bình biểu hiện của NLTH trước TN	69
Hình 3.5. Biểu đồ phân phối điểm Xi của từng bài kiểm tra.....	71
Hình 3.6. Biểu đồ so sánh sự biến đổi những biểu hiện của NLTH.....	74